

Vergaderjaar 2004–2005

30 032

Samenvoeging van de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg

Nr. 3

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt/uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel voorziet in de vrijwillige fusie van de huidige gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg tot de nieuwe gemeente Katwijk. Het voorstel is gebaseerd op het herindelingsadvies van de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg. Dit herindelingsadvies is voorzien van een positieve zienswijze van gedeputeerde staten van Zuid-Holland. Het voorstel van de gemeenten is in overeenstemming met het provinciale herindelingsbeleid en is getoetst aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling van het kabinet. Met dit wetsvoorstel is het herindelingsadvies van de gemeenten ongewijzigd overgenomen. Het herindelingsadvies en de zienswijze van het provinciebestuur zijn als bijlage bij de memorie van toelichting van dit wetsvoorstel gevoegd.

1.1 Provinciale discussie over bestuurskracht

De discussie over bestuurskracht en de bestuurlijke indeling in de provincie Zuid-Holland wordt reeds enige jaren gevoerd in de provincie Zuid-Holland. Bovendien adviseerde de Stuurgroep Krachtige Gemeenten – die de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties had ingesteld – in haar eindrapport van april 2000 dat de bestuurlijke organisatie in de Duin- en Bollenstreek en de Leidse regio aanpassing behoeft. De provincie Zuid-Holland hecht er bij het vinden van een duurzame oplossing voor de geconstateerde problemen rond bestuurskracht en bestuurlijke drukte aan, dat deze oplossingen hun basis vinden in een voorstel van de betrokken gemeenten zelf. Voorjaar van 2001 heeft de provincie de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek en de Leidse regio dan ook gevraagd om *zelf* met een oplossingsrichting te komen. Op basis van dit verzoek hebben alle gemeenten in de Duin- en Bollenstreek en in de Leidse regio zich georiënteerd op de vraag of zij alle taken, nu en in de toekomst, nog wel naar behoren zouden kunnen uitvoeren. De gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg waren van mening dat de bestuurskracht, die op zichzelf voldoende werd geacht, in hun gemeenten verbeterd zou kunnen worden. Daartoe zijn in deze drie gemeenten verschillende opties overwogen. Uiteindelijk is een fusie tussen de drie gemeenten, ter verbreding van het bestuurlijk draagvlak, als meest wenselijke variant naar voren gekomen.

De gemeenten hebben september 2002 besloten te starten met de procedure, zoals beschreven in artikel 5 van de Wet algemene regels herindelings (Wet arhi), die moet leiden tot de fusie van de drie gemeenten.

1.2 Provincie Zuid-Holland: beleid en herindelingsprocedure

De procedure zoals beschreven in de Wet arhi is door de drie gemeenten op goede wijze doorlopen. Het betreft hier een wijziging van de gemeentelijke indeling, zoals bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van de Wet arhi.

De gemeenteraden van de drie betrokken gemeenten hebben in september 2002 besloten om de arhi-procedure te starten. Doelstelling is de vrijwillige fusie van de drie gemeenten per 1 januari 2006. De gemeenteraden hebben een Plan van Aanpak fusieproces Katwijk-Rijnsburg-Valkenburg (KRV) vastgesteld en een Stuurgroep fusieproces KRV ingesteld. November 2003 hebben de raden van de betrokken gemeenten gezamenlijk een herindelingsontwerp vastgesteld en dit vervolgens aan Gedeputeerde Staten gezonden.

Tegelijkertijd hebben burgemeester en wethouders van de drie gemeenten het herindelingsontwerp gedurende acht weken ter inzage gelegd op de gemeentesecretarie. Er zijn geen bezwaren tegen de fusie naar voren gebracht. De Stuurgroep fusieproces KRV, waarin de drie betrokken gemeentebesturen participeren, heeft bestuurlijk overleg gevoerd met de colleges van burgemeester en wethouders van de omliggende gemeenten. De vijf omliggende gemeenten hebben in deze bestuurlijke overleggen aangegeven geen bezwaren te hebben tegen de voorgenomen fusie van Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg zoals omschreven in het herindelingsontwerp.

Gedeputeerde Staten hebben in hun zienswijze bij brief van 1 juni jl. positief gereageerd op het herindelingsvoorstel en daarbij aangegeven dat het herindelingsvoorstel past binnen de provinciale visie op de ontwikkelingen en ambities voor de bestuurlijke organisatie op lokaal niveau in Zuid-Holland.

1.3 Rijksbeleid

Het kabinet heeft een Beleidskader gemeentelijke herindeling (Kamerstukken II, 2002/03, 28 750, nr. 1) opgesteld, hierin zijn zes criteria uitgewerkt die het kabinet betreft bij de beoordeling van herindelingsvoorstellen. Deze criteria zijn vastgesteld: draagvlak, bestuurskracht, duurzaamheid, interne samenhang van de nieuwe gemeente, regionale samenhang en evenwicht en planologische ruimtebehoefte.

Bij voorstellen voor gemeentelijke herindeling staat voor het kabinet voorop, dat deze hun basis vinden in een voorstel van de betrokken gemeenten zelf, of van de provincie. Evenzeer van belang is dat met een herindeling goede voorwaarden worden geschapen voor het wegnemen dan wel oplossen van bestuurlijke belemmeringen en voor de vorming van nieuwe, sterke gemeenten die berekend zijn op hun huidige en toekomstige taken.

De gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg hebben in het herindelingsadvies systematisch aan elk van bovengenoemde beoordelingscriteria aandacht geschonken. Ik ben het met de gemeenten en de provincie eens dat dit herindelingsvoorstel goed past binnen de criteria van het kabinet.

2. Inhoud van het wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de huidige gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg samen te voegen tot de nieuwe gemeente Katwijk. Hieronder wordt het herindelingsvoorstel inhoudelijk belicht.

2.1 De nieuwe gemeente Katwijk

Met de vrijwillige herindeling van de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg tot de nieuwe gemeente Katwijk ontstaat een gemeente met ongeveer 60 000 inwoners. De nieuwe gemeente heeft een strategische ligging in de Leidse regio.

De provincie geeft in haar zienswijze aan dat de vorming van de nieuwe gemeente Katwijk bijdraagt aan een betere bestuurlijke balans in de regio. De fusie zal bijdragen aan de bestuurskracht van de nieuwe gemeente Katwijk en haar in staat stellen om de relatief grote en complexe externe beleidsmatige opgaven voor de gemeenten zelf op te pakken, alsmede bij te dragen aan de invulling van regionale verantwoordelijkheden.

De gemeenten geven in het herindelingsadvies aan dat met deze fusie een robuuste gemeente wordt gevormd die blijvend een goede en meer eigentijdse dienstverlening en beleidsvorming kan organiseren voor de eigen bevolking. Met dit herindelingsvoorstel is een duurzame oplossing gevonden voor de lange termijn. Zowel naar omvang en inwonertal, als qua ruimtelijk, economisch en organisatorisch perspectief biedt de nieuwe gemeente Katwijk voldoende ruimte voor duurzame ontwikkelingsmogelijkheden.

2.2 Grensbeloop van de gemeente

De fusiegemeente Katwijk grenst aan de gemeenten Voorhout, Noordwijk, Oegstgeest, Wassenaar en Leiden. Het is de wens van de drie betrokken gemeenten om in deze vrijwillige herindeling geen grenscorrecties met de buurgemeenten op te nemen. Gedeputeerde Staten hebben met deze wens van de gemeenten ingestemd. Ook de buurgemeenten van de nieuwe gemeente Katwijk hebben deze grenzen niet ter discussie gesteld.

3. Financiële aspecten

Gedeputeerde staten van Zuid-Holland hebben bij de voorbereiding van het herindelingsontwerp aandacht besteed aan de financiële gevolgen van de herindeling.

De conclusie was dat er reden is aan te nemen dat de nieuw te vormen gemeente financieel levensvatbaar is. Ik deel deze conclusie.

De algemene uitkering aan de nieuwe gemeente zal volgens de meest recente inzichten € 0,3 miljoen hoger zijn dan de som van de algemene uitkeringen die de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg zonder samenvoeging zouden ontvangen. Dit bedrag is het saldo van negatieve effecten bij de maatstaven «vast bedrag voor iedere gemeente» en «schaalfactor sociale dienst» en positieve effecten bij de maatstaven «klantenpotentieel» (centrumfunctie).

De nieuwe gemeente zal bij herindeling per 1 januari 2006 bij benadering een uitkering ontvangen op grond van de maatstaf herindeling van circa € 5,5 miljoen. Dit bedrag wordt gespreid over de eerste vier jaren na de herindeling betaald, waarbij in het eerste jaar 40% en in de drie volgende jaren telkens 20% tot betaling komt.

4. Overige aspecten

4.1 Datum van herindeling

Het streven van kabinet is er op gericht, in overeenstemming met de wens van de drie betrokken gemeenten, dat deze herindeling zijn beslag kan krijgen op 1 januari 2006. Om deze datum van 1 januari 2006 te halen is het van belang dat de wet uiterlijk voor het zomerreces van 2005 is aanvaard door beide Kamers

4.2 Gemeenteraadsverkiezingen

Bij realisering van het streven van gemeentelijke herindeling per 1 januari 2006, zullen in november of december 2005 tussentijdse raadsverkiezingen plaatsvinden. De huidige gemeente Katwijk is op grond van dit voorstel verantwoordelijk voor de voorbereidingen van deze raadsverkiezingen.

De eerstvolgende reguliere verkiezingen vinden maart 2006 plaats. In verband met de herindelingsverkiezingen in november of december 2005 zullen op grond van onderhavig voorstel de reguliere gemeenteraadsverkiezingen van maart 2006 in de nieuwe gemeente komen te vervallen.

4.3 Naamgeving van de gemeente

In het wetsvoorstel is de naam zoals die is voorgesteld door de gemeenten overgenomen. Gekozen is voor de naam van de gemeente Katwijk. Alle betrokken gemeentebesturen kunnen instemmen met deze naam.

Bijlage herindelingsadvies, gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg, maart 2004.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes